

Suomalaisen setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyö 2023

Nykytila, yhteiskunnallinen tausta ja tulevaisuuden suunnat

- Perttu Männistö -

Suomalaisen setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyö

Nykytila, yhteiskunnallinen tausta ja tulevaisuuden suunnat

Tekijä: Perttu Männistö

Ulkoasu: Aino Aulanko

Julkaisija: Suomen Setlementtiliitto, setlementti.fi

Setlementtijulkaisuja 59

ISBN 978-952-7141-43-4

2024

Sisällys

- 4 Johdanto
- 5 Toimintaympäristö
- 14 Setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyön toimintamahdollisuudet nyky-Suomessa
- 28 Loppusanat

Johdanto

Raportin ensimmäinen osio taustoittaa yleisellä tasolla toimintaympäristöä, jossa tämän päivän lapsi- ja nuorisotyötä setlementtiliikkeessä tehdään. Kuvaan nykyistä ajankuvaa ja yhteiskunnallista tilannetta Suomessa.

Toisessa osiossa perehdyn tarkemmin siihen, miten setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyö asettuu osaksi suomalais-globaalia kontekstia, mitkä ovat sen toimintamahdollisuudet nykymaailmassa. Mitä setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyössä tehdään ja mitä voitaisiin tulevaisuudessa tehdä?

Perttu Männistö

Setlementtiliiton lapsi- ja nuorisotyön kehittäjä

Toimintaympäristö

Näin aluksi nostan suurennuslasin alle niitä ilmiöitä, joiden ajattelen vaikuttavan nykyajassa Suomessa eläviin lapsiin ja nuoriin. Tämä auttaa suhteuttamaan lasten ja nuorten kanssa tehtävää työtä laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin ja tukee setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyön toimijoiden ymmärrystä toimintaympäristöstään.

”Aikaamme kuvaa hyvin globalisaation aiheuttama ennen-näkemätön maailman avartuminen.”

Ajankuva

Aikaamme kuvaa hyvin globalisaation aiheuttama ennennäkemätön maailman avartuminen, ylikulttuuristen verkostojen syntyminen ja sen myötä tapahtuva kulttuurien sekoittuminen (esim. Castells 2011; Hall 2017). Erityisesti internet ja alati parantuvat viestintä- ja kulkuyhteydet mahdollistavat kiihtyvällä vauhdilla ja intensiteetillä eri kulttuurien edustajien keskinäisen vuorovaikutuksen ympäri maailman.

Maailman avautumiseen ja kulttuurien vuorovaikutukseen liittyy monia ilmiöitä, kuten maahan- ja maastamuuttoa, paikoiltaan suistumista, ulkopuolisuutta, pakolaisuutta sekä laajentuneita käsityksiä ihmisyydestä ja maailmasta (Hall 2017). On ilmeistä, että mitä enemmän eri kulttuurien ihmiset ovat vuorovaikutuksessa ja rakentavat yhteistä maailmaa, sitä enemmän aiemmin vakaana pidetyt rakenteet ja itsestään selvänä pidetyt totuudet murtuvat ja syntyy uusia. Stuart Hall (2017) kysyykin, ovatko avoimet, dynaamiset kulttuurit ja identiteetit tulevaisuudessa laajemmin osa kaikkien ihmisten elämää. Kysymyksellään Hall haastaa kansallisten ja muiden paikallisten identiteettien varsin vakaana pidettyä asemaa.

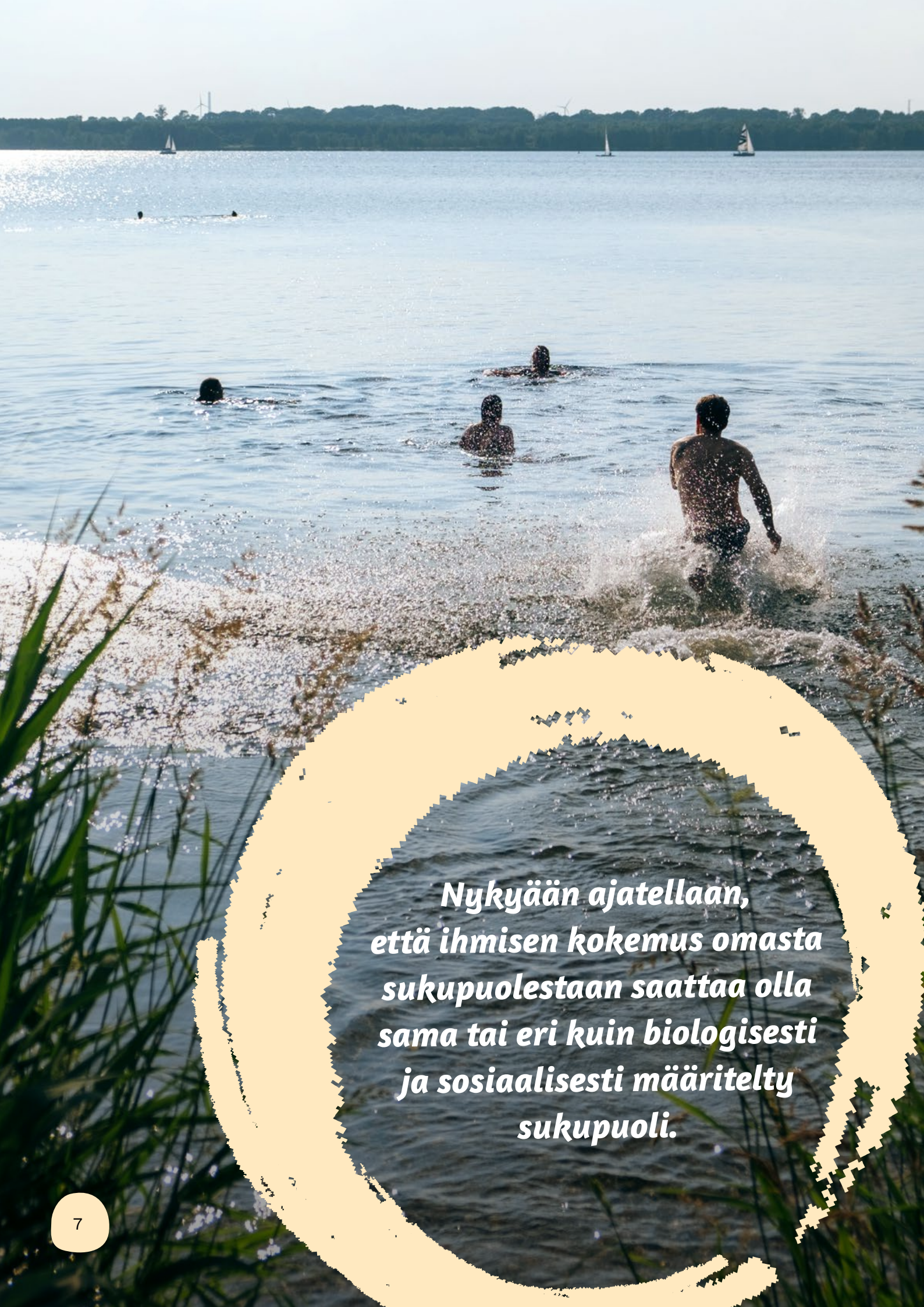
Sosiaalisen median ilmiöiden (esim. TikTok, Instagram, Snapchat) nousu on selkeä esimerkki nykyisestä globaalista, monikulttuurisesta liikehdinnästä lasten ja nuorten arjessa. Lapset ja nuoret saavat sosiaalisesta mediasta ja muilta internet-pohjaisilta alustoilta vaikutteita, kun he seuraavat ihmisten elämää ympäri maailmaa.

Yhtä lailla lapset ja nuoret voivat muodostaa yhteisöjä sekä olla reaaliajassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten kanssa yli kansallisuusrajojen. Tämä antaa mahdollisuuden uudennaisiin poikki- ja ylikulttuuriin, jopa globaalin kosmopoliittisiin ryhmiin ja identiteettien muodostamiseen.

Nykymaailmassa onkin yleistä, että ihmiset rakentavat tietoisesti tietynlaisia identiteettejä yksilöllisten tekijöidensä ja kiinnostuksensa pohjalta ja ryhmät pyrkivät erottumaan toisistaan erilaisin symbolein. Tätä toisista erottautumisen prosessia kutsutaan identiteettipolitiikaksi (esim. della Porta & Diani 2015). Tällainen toiminta poikkeaa huomattavasti perinteisistä lähiympäristön sosiaalisista sidoksista ja ryhmittymistä, joista monet määrittivät ihmisten elämää syntymästä kuolemaan (esim. Foucault 1991).

**Lapset ja nuoret
saavat sosiaalisesta
mediasta vaikutteita,
kun he seuraavat
ihmisten elämää
ympäri maailmaa.**

A photograph of a lake scene with several people swimming. In the foreground, a man is running through the water, creating a large splash. Other people are swimming further out. The background shows a distant shoreline with trees and wind turbines under a clear sky. A large, hand-drawn yellow circle with a jagged edge is overlaid on the bottom right of the image, containing text.

*Nykyään ajatellaan,
että ihmisen kokemus omasta
sukupuolestaan saattaa olla
sama tai eri kuin biologisesti
ja sosiaalisesti määritelty
sukupuoli.*

Identiteettipolitiikka

– sukupuoli ja seksuaalisuus

Identiteettipolitiikkaan liittyvät olennaisesti tänä päivänä kysymykset sukupuolesta ja seksuaalisuudesta.

Aiemmin Suomenkin valtakulttuurissa itsestään selvänä pidettyä sukupuolen dikotomista jakautumista mieheen ja naiseen on alettu kyseenalaistaa. Nykyään ajatellaan yhä yleisemmin, että ihmisellä on oma kokemus sukupuolestaan, joka saattaa olla sama tai eri kuin biologisesti (sukupuolielimet) ja sosiaalisesti (esim. väestörekisteri) määritelty sukupuoli. Esimerkiksi Nuorisobarometreissä on päädytty jo kymmenen vuotta sitten antamaan vastaajalle oikeus määrittää sukupuolensa (Kivijärvi 2023, s. 13–14) sen sijaan, että asiaa kysyttäisiin hallintoviranomaisilta.

Lisäksi transsukupuolisuus sekä muut nais-mies-kahtiajaon ulkopuolelle asettuvat sukupuoli-identiteetit ovat haastaneet perinteistä sukupuolijakoa. Seksuaalisuuden osalta on alettu puhua jatkumosta ja fluidisuudesta (esim. Loistosetlementti.fi, Seta.fi).

**Seksuaalisuudesta
on alettu puhua
jatkumona.**

Tiukkojen normien lieventyminen on ollut merkittävä laukaisija sekä sukupuoleen että seksuaalisuuteen liittyvän ajattelun vapautumiselle. Demokraattiselle yhteiskunnan kehitykselle on ominaista, että ihmisten itsemääräämis- ja määrittelyoikeudet lisääntyvät. Yksilöitä ja ryhmiä ei alisteta tänä päivänä enää samalla tavalla perinteisiin ja usein ahtaiksi koettuihin muotteihin.

Toki on ennenaikaista sanoa, että Suomessa oltaisiin vielä erinomaisessa tilanteessa. Esimerkiksi tyttöjen, naisten ja muunsukupuolisten kokema väkivalta, ahdistelu ja uhkailu kertovat siitä, että normit purkautuvat ja muuttuvat hitaasti. Yleensä väkivallan, ahdistelun ja uhkailun takana ovat miehet (Eeva Media & Un Women Suomi 2023).

Myös luterilainen uskontoajattelu on heikentynyt, minkä vuoksi perinteinen parisuhde ja avioliittoelämä eivät ole enää entisaikojen tapaan itsestään selvyyksiä ja ainoita vakavasti otettavia vaihtoehtoja. Nykyään on täysin normaalia elää yksin ja nauttia elämästä sinkkuna tai vaikkapa ryhtyä suhteeseen usean ihmisen kanssa samaan aikaan.

Yhtä lailla ei voida vähätellä sukupuolten välisen tasa-arvon voimistumisen ja hyvinvointivaltion mahdollistaman tasapainoisemman yhteiskuntaelämän vaikutuksia käsitystemme avautumiselle (esim. Mannerström ym. 2023). Lisäksi on tärkeää huomioida, että tutkimusten mukaan nuoret sukupolvet ovat vanhempiaan avoimempia ja vastaanottavaisempia uusille käsityksille olla ja toimia ihmisenä (Gouveia ym. 2015).

*Monet lapset ja nuoret
eivät löydä itselleen sopivaa
paikkaa valmiiksi tarjottujen
rakenteiden puitteissa.*

Globalisaatio, epätasa-arvo, kansalaisuus ja kuuluminen

Globalisaatio ja internet ovat avanneet maailmaa ja edesauttaneet positiivista, kulttuurien rajat ylittävää vuorovaikutusta. Tästä huolimatta Hall (2017) ja monet muutkin kulttuurin tutkijat ja teoreetikot tunnistavat globalisaatiossa myös lukuisia haitallisia kehityssuuntia (esim. Lahti & Mörttinen 2023; Mouffe 2013). Ulossulkevat kulttuuri-identiteetit sekä ajattelu- ja toimintatavat, kuten rasismi, poliittinen populismi, naisviha ja fasismi, ovat vahvistuneet joidenkin ihmisryhmien joukossa ja osana poliittista valtakamppailua.

Onkin niin, että vaikka demokraattinen yhteiskunta ottaa kaikki mukaan paremmin kuin koskaan aikaisemmin, on ilmeistä, että monet lapset ja nuoret eivät tänäkään päivänä löydä itselleen sopivaa paikkaa valmiiksi tarjottujen rakenteiden puitteissa (esim. Kivijärvi 2023; Terveiden- ja hyvinvoinnin laitos [THL] 2023a). Tämä näkyy jokapäiväisessä elämässä esimerkiksi, kun puhutaan nuorisojengeistä ja -rikollisuudesta tai vaaditaan ulkomaalaistaustaisille kantaväestöstä poikkeavaa kohtelua.

Ulkomaalaisten erityiskohtelua kuvaavat vaikkapa huomattavan korkeat kielivaatimukset, jotka sulkevat suomen kieltä heikommin osaavat laajoilta työmarkkinoilta (esim. Strömmer 2017; Työ- ja elinkeinoministeriö 2019). Tämä suistaa ei-suomalaisiksi miellettyjä yhteiskunnan ulkopuolelle.

Jengiytymisessä, nuorisorikollisuudessa ja muissa vastaavissa ilmiöissä on usein kyse halusta kuulua ryhmään. Vaihtoehtoiset, yhteiskunnan rajoilla toimivat yhteisöt värväävät riveihinsä uusia jäseniä tarjoamalla syrjäytyneille tai syrjäytymisvaarassa oleville nuorille paikan, jossa olla, mahdollisuuksia toimia ja ryhmän, johon kuulua (esim. THL 2023b). Erityisesti epätasa-arvoa lietsovat, populistista retoriikkaa käyttävät yhteisöt ovat saaneet nuoria, yhteiskunnan kehityssuuntaan pettyneitä miehiä mukaansa (esim. Lahti & Mörttinen 2023).

Kysymykset vallasta liittyvät yhtä lailla ulkomaalaistaustaisten epätasa-arvo-

seen kohteluun kuin syrjäytymisvaarassa olevien

kokemuksiin. Miten yhteiskunnan kehitystä ohjataan ja kenen toimesta?

Sekä keiden ajattellaan kuuluvan joukkoon ja keiden ei? Laajat osallistumis-, toimimis- ja har-

rastusmahdollisuudet tulisikin

varmistaa tasa-arvoisella sosiaali-, kaupunki- ja aluepolitiikalla: Jos yksilö kasvaa alueella, jossa ei ole mielekästä, omanikäisille sopivaa tekemistä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa edistävää kasvatusta ja palveluita, eikä myönteisiä tulevaisuuden kuvia, on suurempi todennäköisyys, että mahdollisuuksia aletaan etsiä yhteiskunnan marginaalissa toimivista vaihtoehtoyhteisöistä (esim. Gretscher & Kiilakoski 2012).

Kun puhutaan joukkoon kuulumisesta tai kuulumattomuudesta, kansakuntien ja kansalaisuuksien muodostamiseen liittyviin keskusteluihin ja pohdintoihin tutustuminen on hedelmällinen tapa ymmärtää paremmin, miten ryhmäidentiteettiä rakennetaan. Miika Tervonen (2014) kuvaa artikkelissaan, kuinka myyttiä yhden kulttuurin Suomesta on historian saatossa rakennettu. Yhden kulttuurin myytin vuoksi Suomessakin on lukuisia yhteiskunnan rajoille työnnettyjä yhteisöjä, joilla on pitkät perinteet Suomessa asumisesta. Tällaisia ovat esimerkiksi venäläiset, romanit ja saamelaiset.

että vahvistetaan ryhmän sisäpuolella olevien kokemusta 'meistä' 'niiden' hyvinvoinnista ja kokemuksista välittämättä (Mouffe 2013).

Ulkopuolisuuteen ja kuulumiseen liittyvät läheisesti myös kysymykset lasten ja nuorten kiireestä ja kyvystä pärjätä jatkuvasti paineistetussa kilpailutilanteissa. Varsinkin koulumaailma ja vapaa-ajan (kilpailu)harrastukset potentiaalisesti ruokkivat lapsen tai nuoren tunnetta, että on muita huonompi ja ettei pärjää nyky-yhteiskunnan vaatimusten kanssa (esim. Brunila ym. 2015; Kivijärvi 2023; THL 2023a). Aihealue linkittyy läheisesti edellä

Yhden kulttuurin myytin vuoksi Suomessakin on lukuisia yhteiskunnan rajoille työnnettyjä, pitkään Suomessa asuneita yhteisöjä.

Tervosen kuvailemat ilmiöt heijastelevat, kuinka tänä päivänäkin ihmisillä on käsitäyksiä siitä, mitä on olla 'aito suomalainen' tai 'kantasuomalainen'. Myytti yhden kulttuurin Suomesta on auttanut ryhmään kuuluvia kokemaan vahvempaa yhteenkuuluvuutta, mutta tällainen yhteenkuuluvuus tulee ulossulkemisen hinnalla. Kaikki, joita ei voida lukea tähän yhteen kulttuuriin kuuluviksi, luetaan ulkopuolisiksi (Tervonen 2014, myös Hall 2017).

Ihmisyryhmien, joita tietoisesti syrjätetään, on vaikea saada äänensä kuuluviin sen kustannuksella, että sisäpiiriin kuuluville muodostuu vahvempi yhteenkuuluvuuden tunne. Toiminnassa on kyse enemmän tai vähemmän siitä,

mainittuihin vaihtoehtoryhmiin.

Jos lapsi tai nuori kokee pienestä pitäen olevansa heikko tai jäävänsä huono-osaisuutensa vuoksi ulos vertaistensa harrastus- ja ajanviettomahdollisuuksista, nousee riski, että helpotusta omaan oloon haetaan marginaaliryhmittymistä tai ole-

malla vihainen, aggressiivinen tai väkivaltainen (Emcke 2017).

Demokratiateoreetikko Martha Nussbaum väittää, että vihaisuus on usein seurausta siitä, että ihminen joutuu alistavien yhteiskunnallisten rakenteiden puristuksiin (Nussbaum 2019). Ei ole myöskään kohutuullista olettaa, että kaikilla, varsinkaan lapsilla, olisi kykyä osallistua poliittisesti itselleen toimivamman yhteiskunnan rakentamiseen.

Nuorena koettu kyvyttömyys muuttaa itselle toimimattomia tai huonoja elinolosuhteita voi näkyä tulevaisuudessa mielenterveyden oireiluna ja aggressiivisena käytöksenä. Onkin huolestuttavaa, miten vähättelevästi monet nyky-yhteiskunnan vallassa olevat suhtautuvat nuorten mielenterveyden oireiluun ja väsymykseen. Ilmiön taustalla on myytti siitä, miten asiat koetaan tai tulisi kokea. Jos toisten yksilöiden kokemukset eivät mukaile myyttiä, heidän kokemuksensa voidaan kieltää, jotta sisäpiirissä olevat eivät joudu ottamaan vastaan kritiikkiä ja muuttamaan ajatteluaan ja toimintaansa.

Taustatekijöistä on tarpeen mainita myös lasten ja nuorten vähentynyt liikkuminen. Lasten ja nuorten huomiosta kilpaillaan yhä kiivaammin, mikä näkyy esimerkiksi lapsiin ja nuoriin kohdistuvan mainonnan räjähdysmäisenä lisääntymisenä viime vuosikymmeninä (CBS News 2007). Tämä tarkoittaa, että älypuhelimet, videopelit, elokuvat, sosiaalinen media ja muut vapaa-ajan toiminnot vievät nuorten ihmisten huomiota pois liikkumiseen liittyvistä elämänta-

voista. Lisäksi aikuisten vähentynyt liikunta ja ylipaino vaikuttavat varmasti lasten ja nuorten elintapoihin (THL 2023c). Liikkumisesta on myös tullut entistä enemmän harrastuspainotteista, mikä maksullisuutensa (esim. Pelastakaa lapset 2023, 16–17) ja kilpailullisuutensa vuoksi rajaa monia lapsia ja nuoria pois.

***On huolestuttavaa,
miten vähättelevästi
monet vallassa olevat
suhtautuvat nuorten
mielenterveyden
oireiluun ja
väsymykseen.***

Kansalaisjärjestöjen asema

Globaalissa maailmassa kansallisvaltioiden poliittiset toimet ovat aiempaa voimallisemmin keskinäisyhteudessa.

Brita Koskiaho (2014) kuvaa kirjassaan, kuinka nykyinen leikkaus- ja kiristämispolitiikka on alun perin peräisin Isosta-Britanniasta (myös Blyth 2013). Ensin Margaret Thatcherin ja myöhemmin Tony Blairin poliittista ohjelmaa ohjasivat ajatukset valtiovallan ja julkisen ohjailun minimoimisesta sekä kansalaisjärjestöjen ja yksityisten ihmisten yhteisöelämään osallistumisen korostamisesta. Kauniiseen pakettiin laitetut ajatukset kuitenkin sisälsivät järjestyttäviä leikkauksia julkisiin palveluihin, joten luokkayhteiskunnan rajat vahvistuivat. Ajattelumalli sivuuttaa tyystin sen seikan, että julkista valtaa, ohjailua ja resursseja tarvitaan yhteiskunnassa, joka ei ole tasa-arvoinen. Hyväntekeväisyys ja vähillä resursseilla toimiva kansalaisjärjestötyö eivät voi tavoittaa kaikkia apua tarvitsevia.

Keskusjohtoisuuden vähentäminen ja julkisen sektorin tehottomuuden korostaminen suhteessa yksityisiin palveluntarjoajiin ovat olleet niitä johtotähtiä, joilla Isosta-Britanniasta levinnyttä poliittista ohjelmaa ja yhteiskunnallisen todellisuuden rakentamista on perusteltu Suomessakin. Kuten Koskiaho (2014) kuvaa, on todellisuus usein ollut sitä, että kansalaisjärjestöjen ja yksityisten ihmisten on odotettu ottavan tehtäväkseen aiemmin julkiselle sektorille kuuluvia palveluita, lähes ilman resursseja. Voittoja tavoitteleva yksityinen sektori ei ole kiinnostunut hoitamaan potentiaalisesti nollavoittoja tai tappiota tekeviä palvelualoja. Tällaiset kehityskulut vaikuttavat nyt ja tulevaisuudessa suuresti myös settlementiliikkeen toimintakenttään ja -mahdollisuuksiin.

Nykyinen leikkaus- ja kiristämispolitiikka on alun perin peräisin Isosta-Britanniasta.

Setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyön toimintamahdollisuudet nyky-Suomessa

Miten setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyö asettuu osaksi suomalaista ja kansainvälistä ympäristöä? Mitä setlementtiliikkeessä tehdään, voidaan tehdä ja toisaalta mitä on tarpeen tehdä, jotta nykymaailman kielteisiä kehityskulkuja voidaan torjua ja muuttaa?

Esittelemäni tiedot ja päätelmät pohjautuvat pääasiassa selvitystyöhön, jonka tein 2.10.-30.11.2023. Aineistona toimii setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyöntekijöille (n = 65), lapsille (n = 96) ja nuorille (n = 24) suunnattu kysely, 12 haastattelua, lukuisia epämuodollisia keskusteluja eri toimijoiden kanssa, aikaisempia tutkimuksia ja selvityksiä liittyen setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyöhön sekä kolme vierailua paikallissetlementteihin.

Koska aikaa aineiston keräämiseen oli vähän, niin aineisto ei missään nimessä ole kattava otos koko setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyöstä. Lisäksi on hyvä ottaa huomioon, että kyselyihin ei tullut vastauksia tasaisesti eri henkilöryhmiltä ja setlementtiliikkeen toimintoihin osallistuvilta.

Tutkimuksellisesti sanottuna selvitystyöni aineisto muodostaa näytteen perusjoukkoon soveltuvan otoksen sijasta. Jos selvitystyö pohjautuisi otokseen, voisi aineiston sanoa edustavan kohtuullisen tarkasti koko setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyötä. Tässä raportissa ei kuitenkaan näin ole. Selvitystyön pohjana olevan aineiston vinouden ja puutteellisuuden vuoksi kannustan lukijaa suhtautumaan kriittisesti ja riittävällä varovaisuudella seuraavissa luvuissa esiteltäviin huomioihin ja havaintoihin.

Jatkossa kutsun selvitystyön kyselyä lapsille, nuorille sekä lapsi- ja nuorisotyöntekijöille Setlementtiliiton kyselyksi.

Selvitystyöni aineisto muodostaa näytteen perusjoukosta.

Setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyön toimintakenttä

Suomessa kansalaisjärjestöillä ja valtiolla on erikoinen suhde, sillä julkinen valta rahoittaa ison osan järjestöjen toiminnasta. Tämä tarkoittaa sitä, että julkisella vallalla on huomattavasti ohjausvaltaa suhteessa kansalaistoimijoihin (esim. Koskiahho 2014).

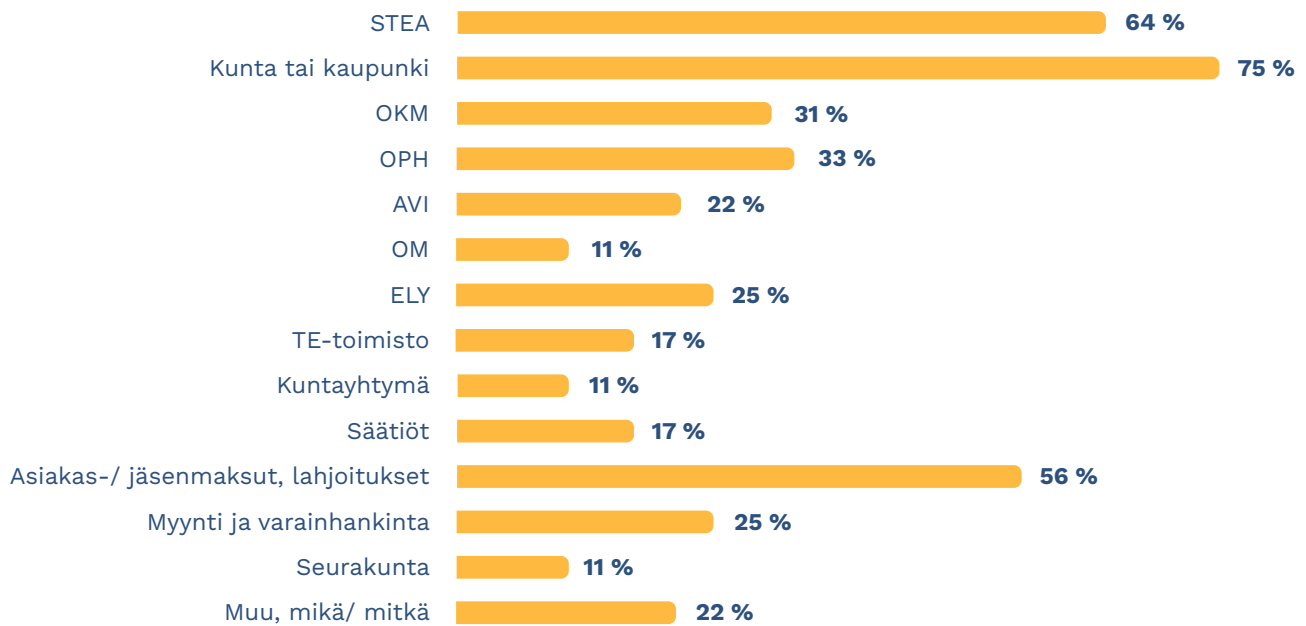
Ideaalitasolla kansalaisyhteiskunnan toimijoiden tulisi kuitenkin olla elävän ja moninaisen demokraattisen yhteiskunnan kivijalkoja, mikä tarkoittaa mahdollisuutta määritellä itsenäisesti tavoitteita ja toimintamalleja. Jotta tällainen ideaali voisi toteutua, pitää kansalaisyhteiskunnan toimijoilla olla riittävästi vapauksia toimia itseään kuvaavalla tavalla.

Setlementtiliikkeellä on vahva, yli sadan vuoden takaa kumpuava arvopohja (Maaperä 2020), jolle on ominaista lähiyhteisön tarpeisiin perustuvat toiminta. Autonomia on sille merkittävässä roolissa. Setlementtiliikkeen autonomia voi olla kuitenkin uhattuna, jos rahoittajalla on suuri valta määritellä, kenen kanssa toimitaan ja miten ja kuinka paljon. Onneksi nykyäänkin setlementtiliikkeen monipuoliset rahoituskanavat ja luottamukselliset suhteet julkisiin toimijoihin mahdollistavat sen, että liikkeessä voidaan suunnitella ja toteuttaa kattavasti liikkeelle ominaista toimintaa tarvitsevien kanssa.

***Setlementtiliikkeen autonomia
voi olla uhattuna, jos rahoittajalla
on suuri valta määritellä,
kenen kanssa toimitaan.***

Setlementtien päärahoituskanavat

Taulukko 1 Setlementtien edustajia pyydettiin valitsemaan yksi tai useampi toiminnan päärahoittaja. Luvut kuvaavat, kuinka monessa setlementissä rahoituskanava on päärahoittaja (v. 2022).

Taulukosta 1 näkee, kuinka laaja rahoituspohja setlementeillä on. Taulukon prosentit kuvaavat, kuinka monessa setlementissä mainittu tai mainitut rahoituskanavat ovat toiminnan päärahoittajia. Täten kuvion perusteella ei voi päätellä, kuinka suuren osuuden setlementtitoiminnasta kyseiset rahoituskanavat todellisuudessa kattavat. 64 prosenttia setlementeistä on maininnut STEAn yhdeksi päärahoituskanavakseen, ja 75 prosenttia setlementeistä on maininnut kunnan tai kaupungin yhdeksi päärahoittajakseen. Tästä voi huomata, kuinka paljon julkisella vallalla on vaikutusta setlementtiliikkeen rahoitukseen.

Laaja rahoituspohja mahdollistaa monipuolisen lapsi- ja nuorisotyön setlementeissä.

Vaikka lapsi- ja nuorisotyö onkin vain yksi osa settlementtien toimintaa, laaja rahoituspohja mahdollistaa monipuolisen lapsi- ja nuorisotyön setlementeissä. On huomionarvoista, että valtiolla on lähitulevaisuudessa aikomus vähentää selkeästi suomalaiselle lapsi- ja nuorisotyölle sekä kansalaisjärjestöille kohdennettavia varoja (Valtiovarainministeriö 2023). Hupenevat valtiopohjaiset avustukset aiheuttavat settlementtiliikkeelle kovia paineita löytää uusia rahoituskanavia, nostaa osallistumismaksuja ja monipuolistaa rahoituslähteitään. Toki paine koskee koko settlementtiliikettä eikä pelkästään lapsi- ja nuorisotyötä.

Koskiahho (2014) toteaa, että nykyinen tapa järjestää yhteiskuntaa on joutanut siihen, että julkisen sektorin talousresursseja on selkeästi vähennetty, mikä vaikuttaa myös kansalaisjärjestöille jaettavien avustusten määrään. Tämä tarkoittaa, että järjestöjen rahoitusta vähennetään ja resursseja ohjataan ennen kaikkea pakollisten toimintojen ylläpitämiseen. Sosiaalisen työn kentällä kyse on yleensä kasautuneiden ongelmien ja niistä johtuvien seurausten hoitamisessa.

Toisin sanoen karsinnan kohteena on ennaltaehkäisevä, arkinen sosiaalinen työ varsinkin heikommassa asemassa olevien kanssa (Valtiovarainministeriö 2023). Tämä on juuri sitä työtä, jossa settlementtiliike on vahvoilla ja jossa sillä on erityis-

osaamista. Tämän vuoksi sellaisten palveluiden rahoittaminen, joista ei tule suoria tuloja (köyhät tai muuten heikossa asemassa olevat eivät pysty juurikaan maksamaan palvelusta) on haastavaa.

Tilanne on ristiriitainen: Settlementtiliikkeen toteuttama arvokas sosiaalinen työ, johon osallistuminen on ilmaista tai erittäin halpaa ja joka on ennaltaehkäisevää, rohkaisevaa ja yhteiskuntaan integroivaa, on hankalasti ylläpidettävissä nyky-yhteiskunnassa. Palveluita ei ole myöskään

helppo muuntaa kapitalistisen voiton-

tavoittelun kielelle. Yhtälö on

vähintäänkin hankala, kun samaan aikaan julkinen sektori on leikkauksen kohteena, vaikka nimenomaan sille kuuluu voittoa tavoittelematon yleishyödyllisten palvelujen tarjoaminen.

On kuitenkin ilmeistä, että settlementtiliikkeen merkitys on keskeinen ajassamme – sen yhdeksi ydintehtäväksi on koko sen olemassaolon ajan määritelty sillanrakentaminen eri yhteiskuntaryhmien välille. Aikaamme selkeästi kuvaavia ilmiöitä ovat prekarisaatio, eli epävarmuuden ja rikkonaisuuden lisääntyminen, epätasa-arvon kasvu, luottamuksen heikkeneminen eri ihmisryhmien välillä ja polarisaatio (esim. Kivijärvi 2023).

On olennaista huomata, että samaan aikaan, kun kansalaisjärjestöjen ja nuorisotoimen julkista rahoitusta leikataan, tehdään myös lapsiperheiden ja nuorten toimeentuloon liittyviä leikkauksia.

Karsinnan kohteena on ennalta- ehkäisevä sosiaalinen työ heikommassa asemassa olevien kanssa.

Lapsiperheistä ja nuorista monet ovat ennestään ahtaalla ja yhteiskunnassa heikossa asemassa (esim. Itla 2023; Pelastakaa lapset 2023). Nuorten mielenterveysteemat ovatkin olleet tapetilla tänä vuonna esimerkiksi mielen-terveyspalveluiden karsimiseen ja opintotukeen kohdistuvien leikkausten vuoksi. Esimerkiksi Mieli ry:llä on tänä jouluna nimenomaan nuorten mielenterveyden tukemiseen liittyvä kampanja (Mieli ry 2023).

Lisäksi lasten ja nuorten ääni ei kuulu nykypolitiikassa samalla tavalla kuin hyvätuloisten ja korkeasti koulutettujen aikuisten (esim. Yle 2023). On uskottavaa väittää, että kun lapsiperheiden toimentuloon kohdistetaan leikkauksia ja yhä useammat nuoret kokevat ongelmia ja haasteita elämässään poliittisen päätöksenteon seurauksena, setlementtiliikkeen sosiaalisen lapsi- ja nuorisotyön tarve ja merkitys kasvavat. Toisaalta samaan aikaan resurssit hupenevat. Tämä yhtälö aiheuttaa nyt ja tulevaisuudessa suuria kysymyksiä.

Setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyö sekä lasten ja nuorten tarpeet

Uusin Nuorisobarometri (Kivijärvi 2023) valottaa, kuinka muita ihmisiä alhaisempi hyvinvointi, moniongelmaisuus ja kokemukset vähemmistössä olemisesta esiintyvät usein keskenään (myös Pelastakaa lapset 2023). Pelastakaa lasten Lapsen ääni -raportissa todetaan, että Suomessa elävistä lapsiperheistä 14 prosenttia elää köyhydessä. Lapsiperheköyhyys on Suomessa huomattavalla tasolla, ja näiden perheiden lasten ahdinko on lisääntymään päin.

Köyhyys on itsessään vähemmistökokemus, mutta taloudellisessa puutteessa eläminen aiheuttaa myös monenlaisia seurannaisongelmia. Näitä ovat esimerkiksi liian vähäinen, ravintoköyhä ravitsemus ja kyvyttömyys ostaa uusia vaatteita hajonneiden tilalle, huonot mahdollisuudet harrastaa yhdessä samanikäisten kanssa, vapaa-ajan toimintojen puutteellisuus ja yksiulotteisuus sekä näistä seuraavat sosiaaliset, fyysisen terveyden ja mielenterveyden ongelmat. Köyhien perheiden lapsilla on muun muassa selkeästi vakavaraisten perheiden lapsia enemmän ahdistuneisuutta ja itsemurha-ajatuksia (Pelastakaa lapset 2023).

Setlementtiliiton kyselyssä selvisi, että monilla setlementtiliikkeen toimintaan osallistuvilla lapsilla (0–14-vuotiaat) ja nuorilla (15–29-vuotiaat) on

puutteita tavallisissa arjen asioissa. 24 % lapsista ja peräti 51 % nuorista kertoi kaipaavansa monipuolista ravintoa. Lisäksi 41 % lapsista kaipasi kiinnostavia harrastuksia ja 32 % mahdollisuutta vaikuttaa omiin asioihinsa.

Nuorista peräti 81 % kaipasi itselleen sopivaa seuraa, 62 % mielekästä tekemistä ja 52 % vaikutusmahdollisuuksia. Huomattavaa on, että nuoret olivat vastanneet lapsia useampiin kohtiin. Kyselyyn vastanneista nuorilla on näin ollen arjessaan useampia puutteita kuin lapsilla.

***Lapsiperheköyhyys
on Suomessa
merkittävän korkea.***

***Monilla setlementti-
liikkeen toimintaan
osallistuvilla
lapsilla ja nuorilla on
puutetta arjen asioista.***

Lapsilta puuttunut viimeisen kuukauden aikana

Taulukko 2 Mitä sinulta on puuttunut viimeisen kuukauden aikana?
Lasten (0–14-vuotiaat) vastaukset.

Nuorilta puuttunut viimeisen kuukauden aikana

Taulukko 3 Nuorten (15–29-vuotiaat) vastaukset kysymykseen, mitä he ovat kaivanneet viimeisen kuukauden aikana.

Nuorten kasvokkaiset kohtaamiset eivät ole palanneet koronaa edeltävälle ajalle.

Nuorisobarometrin (Kivijärvi 2023) vastausten perusteella nuorten kasvokkaiset kohtaamiset vähenivät koronaepidemian aikana, eivätkä määrät ole nousseet takaisin koronaa edeltävälle ajalle. Kasvokkaisilla kohtaamisilla on ihmisen hyvinvointiin merkittävä vaikutus, joten löydöstä on syytä pitää ongelmallisena. Ei ole uskotavaa väittää, että sosiaalinen media voisi korvata tätä kohtaamisen tarvetta. Kasvokkaisten kohtaamisten vähäisyys kietoutuu myös yksinäisyyteen, josta on tullut laajasti länsimaissa yhteiskuntia vaivaava ongelma (esim. Health and Human Services 2023).

Robert Putnam (2000) tunnisti urauurtavassa tutkimuksessaan jo 2000-luvun taitteessa, että yhdessä tekeminen ja yhteisöllisyys ovat vähentyneet USA:ssa ja laajemminkin länsimaissa. Suomessa on havaittavissa nykyään saman kehityskulun seurauksia – yhdessä tekeminen ja yhteisöön kiinnittyminen ovat harventuneet, ja tilalle on tullut yksin tekemistä ja itsekeskeisiä projekteja, harrastuksia ja ajanviettotapoja (esim. Kivijärvi 2023).

Kouluterveyskyselyissä on lisäksi havaittavissa, että lukuisat lapset ja nuoret eivät koe olevansa tärkeä osa koulu- tai luokkayhteisöä. Tytöt tuntevat olevansa keskimäärin vähemmän tärkeitä kuin pojat (THL 2023a). Kun huomioidaan, että lapset ja

nuoret viettävät keskeisen osan ajastaan koulussa, niin ilmiö on erittäin merkityksellinen ihmisten hyvinvoinnin tai sen puutteen kannalta.

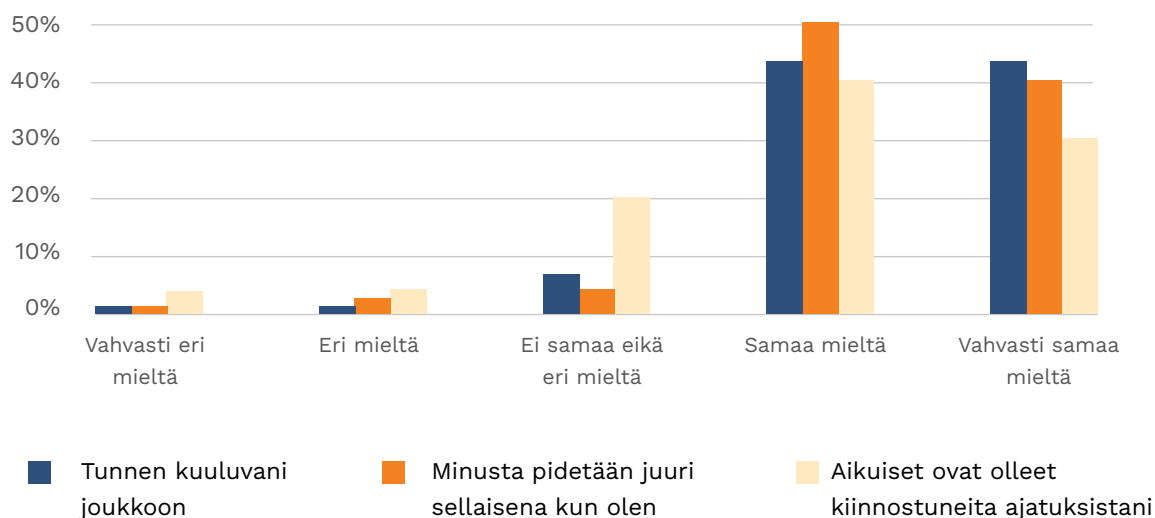
Setlementtiliikkeen kasvokkaiseen kohtaamiseen perustuva sosiaalinen työ on äärimmäisen arvokasta ja ajankohtaista, kun sitä tarkastellaan edellä mainittuja löydöksiä vasten. Työn tärkeys näkyy Setlementtiliiton kyselyn vastauksissa. Suurin osa liikkeen toiminnassa mukana olevista koki vahvaa osallisuutta ja kuulumista.

Selvitystyön pohjalta kävikin selväksi, että setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyön vahvuus on liikkeen toimijoiden kyky kohdata erilaiset osallistujat läsnäolevasti, arvokkaasti ja kunnioittaen kaikkien ainutlaatuisuutta. Lisäksi setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyössä on selkeä pyrkimys ottaa kaikki mukaan. Tällainen työskentelyote ja setlementtiliikkeen toiminnoissa vallitseva turvallinen ilmapiiri aivan varmasti tukevat sitä, että myös syrjäytyneet tai syrjäytymisvaarassa olevat löytävät ja uskaltavat mukaan toimintaan.

Kyselyyn vastanneista lapsista peräti 91 % ja nuorista 88 % olikin samaa tai vahvasti samaa mieltä väitteen kanssa, että heistä pidetään juuri sellaisina kuin he ovat. Yhtä lailla 91 % lapsista ja 88 % nuorista oli samaa tai vahvasti samaa mieltä väitteestä *Tunnen kuuluvani joukkoon.*

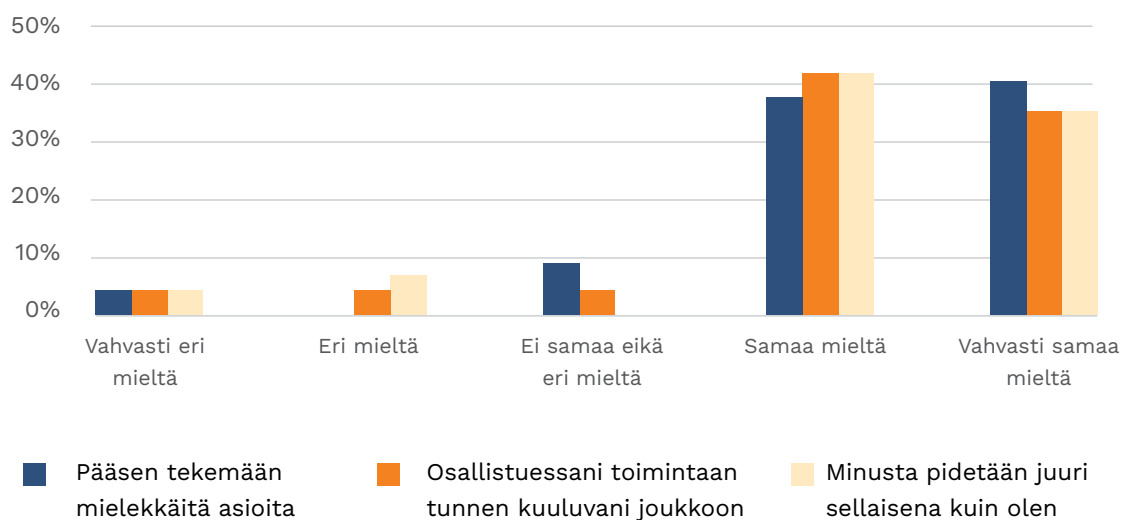
Suurin osa toiminnassa mukana olevista koki vahvaa osallisuutta ja kuulumista.

Osallisuuden kokemus lasten kanssa tehtävässä työssä

Taulukko 4 Lasten (0–14-vuotiaat) vastaukset kysymyksiin osallisuuden kokemuksista settlementtien lasten kanssa tehtävässä työssä.

Osallisuuden kokemus nuorisotyössä

Taulukko 5 Nuorten (15–29-vuotiaat) vastaukset kysymyksiin osallisuuden kokemuksista settlementtien nuorisotyössä.

Setlementtiliikkeen vahvuudeksi ja samanaikaisesti heikkoudeksi nousevat toiminnan avoimuus ja vapaamuotoisuus.

Setlementtiliikkeen vahvuudeksi ja samanaikaisesti heikkoudeksi nousevat toiminnan avoimuus ja vapaamuotoisuus. Toiminnan avoimuus ja vapaamuotoisuus mahdollistavat rennon yhdessäolon ja helpon mukaan tulon. Setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyössä panostetaan siihen, että kaikki kokevat osallisuutta ja että toiminta olisi osallistujien näköistä.

Kyselyyn vastanneista työntekijöistä 95 prosenttia oli samaa tai vahvasti samaa mieltä, että setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyössä panostetaan osallistujien osallisuuteen. 97 prosenttia työntekijöistä oli sitä mieltä, että toiminta on lasten ja nuorten näköistä. Tätä edistetään esimerkiksi päättämällä yhdessä, mitä tehdään.

Setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyö saattaa kuitenkin näyttäytyä ulospäin epä määräiseltä ja päämäärättömältä. Tämä voi vaikuttaa toiminnan tuotteistamiseen ja toisaalta siihen, miten uudet osallistujat löytävät mukaan toimintaan (esim. osaa-ko mukaantuloa harkitseva arvioida, onko toiminta hänelle sopivaa).

Toiminnan vaikutusta olisi helpompaa arvioida ja myös esitellä rahoittajille, jos toiminnalla olisi selkeämpiä päämääriä ja muotoja. Ymmärrettävästi tämä on ristipainistettu tilanne, jossa vastakkain ovat toiminnan vaikuttavuuden

näkyväksi tekeminen ja systematisointi sekä halu ylläpitää liikkeelle arvokkaita toimintamuotoja ja -tapoja.

Ilona Maaperä (2020, 69) mainitseekin tutkimuksessaan, että jo setlementtiliikkeen ottaessa ensiaskeleita Suomessa, Kalliolan setlementissä, opistotoiminnan vapaalla sivistystyöllä ei vaikuttanut olleen opetus-suunnitelmaa. Toisin sanoen on uskottavaa väittää, että reilun 100-vuotisen historiansa aikana setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyön sekä sivistys- ja kasvatustoiminnan periaatteena on ollut monia muita toimijoita vapaammat toimintamuodot ja toiminnan sisältöjen kumpuaminen (lähi)yhteisöjen tarpeista. Setlementtiliikkeessä ei haluta päättää osallistujien puolesta, mikä on arvokasta ja mielekästä toimintaa.

***Vahvuuksia ovat
sukupuoli- ja kulttuuri-
sensitiivisyys sekä
seksuaalisuuteen ja
väkivaltaan liittyvät
teemat.***

Osallisuutta ja osallistujien ainutlaatuisuutta kunnioittavan, kasvokkaiseen kohtaamiseen perustuvan sosiaalisen työn lisäksi settlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyön vahvuuksia ovat sukupuoli- ja kulttuurisensitiivisyys sekä seksuaalisuuteen ja väkivaltaan liittyvät teemat. Tämä tuli ilmi aineistosta.

Loisto settlementti koordinoi settlementtiliikkeen sukupuoli- ja kulttuurisensitiivistä verkostotyötä. Kun monilla yhteiskunnan aloilla otetaan vasta ensiaskeleita sukupuoli- ja kulttuurisensitiiviseen työhön, on settlementtiliike jo monilla tavoin pitkällä näiden aiheiden osalta.

Väkivaltaan ja seksuaalisuuteen liittyvät teemat ovat myös äärimmäisen tärkeitä ja ajankohtaisia. Settlementtiliikkeen naisille sukupuolisensitiivisesti tarjoama tuki ja apu väkivaltatilanteiden ja muiden ongelmien ratkaisemiseen on monipuolista. Nämä toimintamuodot ovat vahvuuksia, joita kannattaa jatkossakin kehittää settlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyössä ja joita on tarpeen viedä myös settlementtiliikkeen ulkopuolisten toimijoiden piiriin.

Settlementtiliike on saanut alkunsa Lontoossa ja levinnyt sieltä lukuisiin maihin. Tämän vuoksi settlementtiliike tulee ymmärtää olennaisesti kansainvälisenä liikkeenä. Suomalainen settlementtiliike kuuluukin The International Federation of Settlements and Neighborhood Centers (IFS) -liikkeeseen. Suomen Settlementtiliiton toimitusjohtaja Pentti Lemmetyinen on tämän hetkinen IFS:n hallituksen puheenjohtaja.

Koska suomalaisella settlementtiliikkeellä on selkeästi kansainvälinen tausta, kysyttiin Settlementtiliiton selvitystyössä lapsilta ja nuorilta heidän osallistumisestaan kansainvälisen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Kyselyn perusteella settlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyössä on vielä paljon tehtävää kansainvälisen toiminnan osalta.

Kyselyn väite oli, että *Olen ollut mukana kansainvälisessä toiminnassa*. Lapsista 29 % oli samaa (19 %) tai vahvasti samaa mieltä (10 %) väitteen kanssa, kun taas 23 % oli vahvasti eri mieltä ja 19 % eri mieltä. Loput eivät olleet samaa tai eri mieltä väitteen kanssa. Nuorista 17 % oli samaa mieltä väitteen kanssa ja ainoastaan 4 % vahvasti samaa mieltä. Nuorista 31 % oli vahvasti eri mieltä ja 13 % eri mieltä väitteen kanssa.

Settlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyössä on vielä tehtävää kansainvälisen toiminnan osalta.

Jatkoa ajatellen olisi tärkeä pohtia yhdessä, millainen kansainvälistymiskehitys olisi mielekästä ja miten toimintaa voisi konkreettisesti kehittää tavoitteiden mukaisesti. Tässä keskustelussa olisi tarpeen kuulla lapsi ja nuoria.

Vaikka settlementiliikkeellä on pitkä historia nimenomaisesti kasvokkaisen kohtaamisen paikkana, on ilmiselvää, että teknologia- ja internetpohjaiset kohtaamisen ja toimimisen tavat ovat tulleet jäädäkseen, eikä niiden kasvulle näy vielä loppua. Myös settlementiliikkeen lapsi- ja nuorisotyössä on tarpeen pysyä kartalla teknologisista edistysaskelista ja internetpohjaisten toimintojen kehityksestä.

Esimerkiksi Instagram, TikTok, Snapchat, Discord ja muut sosiaalisen median sovellukset ovat erinomainen tapa tavoittaa nykylapsia ja -nuoria. Onnistumisia settlementiliikkeen digiteknologian hyödyntämisessä on jo saatukin. Settlementiliitto on mukana Sekasin Kollektiivissa, jonka ylläpitämän Sekasin Gamingin Discord-kanavalle on rekisteröitynyt yli 20000 nuorta. Lisäksi Loisto settlementin toteuttama Sua varten somessa -palvelu on voittanut lukuisia palkintoja (Valtioneuvosto 2022). Sua varten somessa toimijat kuvaavat itseään seuraavalla tavalla: ”Taistelemme digitaalista väkivaltaa vastaan. Sua varten

somessa on ainoa valtakunnallinen palvelu, joka auttaa seksuaalista ahdistelua, häirintää ja kiusaamista kokeneita nuoria suoraan somealustoilla.”

Teknologian ja internetpohjaisten alustojen hyödyntämisen ei tietenkään tarvitse olla yhtä laajaa kaikkialla kuin Sekasin Gamingillä tai Sua varten somessa -palvelulla. Mutta on selvää, että tällä saralla settlementiliikkeen lapsi- ja nuorisotyössä on vielä paljon käyttämätöntä potentiaalia. Digiteknologialla on myös valtaisa mahdollisuus tukea matalan kynnyksen kansainvälistä kokemusten jakamista, yhteistyötä ja toimintaa.

Teknologian ja internetpohjaisten alustojen hyödyntämisessä on paljon käyttämätöntä potentiaalia.

Loppusanat

Setlementtiliikkeen uusimassa, 22.11.2023 hyväksytyssä strategiassa todetaan, että ”Edistämme ennakkoluulottomasti yhteistyötä ja ymmärrystä ihmisten ja yhteisöjen välillä sekä rakennamme ihmisten välistä solidaarisuutta. Setlementtiliike on kaikkia varten”. Kerätyn aineiston perusteella voi sanoa, että setlementtiliike toteuttaa strategiaansa tällä hetkellä varsin onnistuneesti lasten ja nuorten parissa. Lähtöleveys näyttää, kuinka hyvin tässä hetkessä tehdyt toimet edistävät tavoitteen saavuttamista jatkossa yhä paremmin.

Tämä kaikki ei toki tarkoita, että setlementtiliikkeen lapsi- ja nuorisotyön toiminta olisi täydellistä ja virheetöntä. Päinvastoin setlementtiliikkeen työ on koko sen olemassaolonsa ajan perustunut ihmisille, ihmisten välisille kohtaamisille ja toiminnalle. Ihmisten välinen toiminta on lähtökohtaisesti epätäydellistä ja puutteellista. Mutta tässäpä onkin yksi setlementtiliikkeen suurimpia vahvuuksia – setlementtiliikkeessä on Suomessa aina ymmärretty, että ihmisten keskinäinen elämä on epätäydellistä.

Ehkäpä juuri tämän takia setlementtiliike nauttii suurta luottamusta ja arvostusta lähiyhteisöissään, minkä vuoksi setlementtiliikkeen toimintoihin on monenlaisten ihmisten helppo tulla mukaan ja kokea tulevana hyväksytyiksi sellaisina kuin he ovat.

Setlementtiliike on rehellisesti ja avoimen inhimillisesti suurella sydämellä työtään tekevien ihmisten liike epätäydellisessä maailmassa.

Suorituskeskeisyyttä, kilpailua ja jatkuvaa kasvua ihannoivassa, usein kylmäkiskoisessa yhteiskunnassa setlementtiliike toimii kaivattuna vastavoimana. Se on paikka, jonne jokainen saa tulla ainutlaatuisine ominaisuuksineen ja puutteineen ja kokea olevansa arvokas ihminen ja yksilö. Setlementtiliike toimii rohkeasti ihmisen puolella.

***Setlementtiliikkeessä
on aina ymmärretty,
että ihmisten
keskinäinen elämä
on epätäydellistä.***

Lähteet

- Blyth, Mark. (2013). *Austerity: The history of a dangerous idea*. Oxford University Press.
- Brunila, Kristiina, Onnismaa, Jussi & Pasanen, Heikki. (2015). *Koko elämä töihin: Koulutus tietokykykapitalismissa*. Vastapaino.
- Castells, Manuel. (2011). *The rise of the network society*. John Wiley & Sons.
- CBS News. (2007). *Resources: Marketing to Kids*. Saatavilla 4.12.2023: <https://www.cbsnews.com/news/resources-marketing-to-kids/>
- Eeva Media & Un Women Suomi. (2023). ”Mä tiedän, et sä haluat” – 88 prosenttia suomalaisista naisista on kokenut seksuaalista häirintää, kertoo tutkimus. Saatavilla 4.12.2023: <https://www.eeva.fi/jutut/88-prosenttia-naisista-on-kokenut-seksuaalista-hairintaa>
- della Porta, Donatella & Diani, Mario (toim.). (2015). *The Oxford handbook of social movements*. Oxford University Press.
- Emcke, Carolin. (2017). *Vihaa vastaan*. Vastapaino.
- Foucault, M. (1991). *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*. University of Chicago Press.
- Gouveia, Valdiney, Vione, Katia, Milfont, Tacciano & Fischer, Ronald. (2015). Patterns of Value Change during the Life Span: Some Evidence from a Functional Approach to Values. *Personality and Social Psychology Bulletin* 41 (9): 1276–1290.
- Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.). (2012). *Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa*. Nuorisotutkimusverkosto.
- Hall, Stuart. (2017). *Mitä on tekeillä - Esseitä vallasta, uusliberalismista ja monikulttuurisuudesta*. Vastapaino.
- Health and Human Services. (2023). *Our Epidemic of Loneliness and Isolation - The U.S. Surgeon General’s Advisory on the Healing Effects of Social Connection and Community*. Saatavilla 5.12.2023: <https://www.hhs.gov/sites/default/files/surgeon-general-social-connection-advisory.pdf>
- Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö. (2023). *Samalta viivalta – ratkaisuja lapsiperheköyhyyteen*. Saatavilla 18.12.2023: <https://itla.fi/samaltaviivalta/>
- Kivijärvi, Antti. (2023). *Läpi kriisien. Nuorisobarometri 2022*. Hansaprint.
- Koskiahho, Brita. (2014). *Kumppanuuden sosiaalipolitiikkaa etsimässä*. Setlementti-julkaisuja 32.
- Lahti, Yannick & Mörttinen, Matti. (2023). *Populismen anatomia*. Into Kustannus.
- Maaperä, Ilona. (2020). *Suostumus, sitouttaminen ja yhteisöllisyys - Setlementtiliikkeen kerho- ja opintotoiminta Helsingissä 1920–1939*. Helsingin yliopisto.
- Mannerström, Rasmus, Hietajärvi, Lauri, Kuusisto, Arniika, Salmela-Aro, Katariina & Kallioniemi, Arto. (2023). Value Profiles among Finnish Adolescents and Their Associations with Subjective and Social Well-Being. *Child Indicators Research* 16 (2): 509–531.

Mieli Ry. (2023). Anna lahja nuorten mielenterveydelle. Saatavilla 5.12.2023:

<https://mielilahjoitus.fi/joulu/>

Nussbaum, Martha. (2019). The Monarchy of Fear: A Philosopher Looks at Our Political Crisis. Simon & Schuster.

Pelastakaa lapset. (2023). Lapsen ääni: ”Tuntuu, että on niin erilainen kaikista” - lasten kokemuksia pienituloisuudesta. Saatavilla 14.12.2023: <https://www.pelastakaa-lapset.fi/wp-content/uploads/2023/10/lapsen-aani-2023.pdf>

Putnam, Robert. (2000). Bowling alone: The collapse and revival of American community. Simon & Schuster.

Strömmer, Maiju. (2017). Mahdollisuuksien rajoissa: Neksusanalyysi suomen kielen oppimisesta siivoustyössä. Jyväskylän yliopisto.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. (2023a). Kouluterveyskysely. Saatavilla 14.12.2023: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. (2023b). Lapsen oikeudet kuuluvat myös väkivaltaisesti oireilevalle nuorelle. Saatavilla 4.12.2023: <https://blogi.thl.fi/lapsen-oikeudet-kuuluvat-myos-vakivaltaisesti-oireilevalle-nuorelle/>

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. (2023c). Terve Suomi -tutkimus: Suomalaisten lihominen aiheuttaa jo merkittäviä ongelmia – yhteiskunnallisten toimien aika on nyt. Saatavilla 4.12.2023: <https://thl.fi/fi/-/terve-suomi-tutkimus-suomalaisten-lihominen-aiheuttaa-jo-merkittavia-ongelmia-yhteiskunnallisten-toimien-aika-on-nyt>

Tervonen, Miika. (2014). Historiankirjoitus ja myytti yhden kulttuurin Suomesta. Teoksessa P. Markkola, H. Snellman & A-C. Östman (toim.), Kotiseutu ja kansakunta: miten suomalaista historiaa on rakennettu (s. 137–162). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Työ- ja elinkeinoministeriö. (2019). Kasvua ja hyvinvointia maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikalla. Yleiskuva ja kehittäminen. Saatavilla 11.10.2023: <https://tem.fi/documents/1410877/11992263/Faktatieto%2Bmaahanmuutos-ta%2Bja%2Bkotouttamisesta%2B25012019/faa5862e-9f95-d674-199e-f8cf-94ba2c4/Faktatieto%2Bmaahanmuutos-ta%2Bja%2Bkotouttamisesta%2B25012019.pdf>

Valtioneuvosto. (2022). Sua varten somessa -hanke sai nuorisotyön tunnustuspalkinnon. Saatavilla 14.12.2023: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/sua-varten-somessa-hanke-sai-nuorisotyön-tunnustuspalkinnon>

Valtiovarainministeriö. (2023). Talousarvio 2024. Saatavilla 2.11.2023: <https://tutkibudjettia.fi/talousarvio/ment/29/91>

Yle. (2023). Elinkeinoelämä sai suoria lakiehdotuksia läpi hallitusohjelmaan – Ylen tekstianalyysi paljastaa, kenen ääni kuuluu ohjelmassa. Saatavilla 5.12.2023: <https://yle.fi/a/74-20037843>

Rohkeasti
ihmisen
puolella.

setlementti.fi